

До министъра на образованието и науката на Р. България

До парламентарна комисия по образованието и науката

Становище, възражение и предложения

Относно законопроектите за промяна на Закон за висшето образование (ЗВО)

От инициативна група учащи от СУ, ТУ-София и УНСС

Уважаема комисия по образованието и науката, уважаеми г-н министър, изразяваме нашето становище, възражения и предложения относно законопроектите за промяна на Закон за висшето образование, който **ние категорично не одобряваме.**

Ние като представители на студентските и докторантските интереси, след открито обсъждане на промените и анализ на бъдещите последици, след анализи на анкети и мнения, изразяваме следните наши забележки, възражения, обосновка и предложения за промяна:

Резюме на основните проблеми:

- Несъгласуваност на промените с реални **финансови резултати и анализи.** Липса на вътрешен и външен финансов контрол над дейността на висшите училища;
- Несъгласуваност на промените с **демографски, социални, инфраструктурни фактори** и перспективи;
- **Липса на дългосрочно планиране** и стратегия за развитие;
- **Липса на широко студентско и докторантско одобрение.** Обсъждане на промените основно с **нелегитимни студентски представители;**
- **Задълбочаване на административната и управленска неефективност;**
- Липса на ефективна политика относно развитието на **студентското самоуправление;**
- В дългосрочна перспектива **промените не отговарят на декларираните** в мотивите за проектозаконите перспективи за достъпност на образованието.

I. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ:

1. Законодателните промени и допълнения към ЗВО не са в следствие на **предварително планиране или стратегия** за развитието на висшето образование. Те не са **обосновани** чрез предварителен финансов, научен, учебен, законодателен, демографски, социално-битов и инфраструктурен анализ на състоянието на висшето образование през последните години.

Освен задължителния за всяка съществена промяна предварителен етап *анализ*, **липсва и етапа планиране**, което се вижда от недобре обмислената стратегия, публикувана на сайта на Министерство на науката и образованието (МОН), както и от мотивите към законопроектите за изменение, които не кореспондират с реалното състояние на висшето образование в България. Поради тази причина не е удачно да се разширява финансовата автономия на университетите, без предварително да се анализират недостатъците на настоящата форма на управление, стопанисване и разпределяне на финансови средства. Самите университети нямат ефективен вътрешен финансов контрол. Предложение промени могат да бъдат неблагоприятни за развитието на българското висше образование, създават предпоставка за налагането на частни интереси над обществените.

Мотиви към т. 1: приложение 1, което показва липсата на финансова информация, а следователно и предварителен анализ от страна на държавните органи. Приложение 2 потвърждава липсата на прозрачност и ефективен вътрешен финансов контрол. Предварителната стратегия за развитието на висшето образование показва недобра далновидност и липса на визия за бъдещо развитие, което дава основание за създаване на впечатление за една необоснована прибързаност относно взетите решения. Не са отчетени някои демографски, социални, икономически и научни фактори, които се посочват в края на настоящето становище.

2. **Липсва легитимно и широко студентско и докторантско участие в обсъжданията за промени в ЗВО.** Настоящото Представителство на Студентските съвети (НПСС) е обект на критики и подозрения в корупция, нарушения в изборните процедури, вътрешно-университетски нарушения, несъгласуване на своята дейност със Студентските си съвети (СС). Не е изяснен статута на двете паралелни структури на НПСС и причините за отказ от участие в тази национална организация на голяма част от представителствата на СС на висшите училища.

3. Поради **неефективното в момента административно обслужване и липса на опитни мениджъри** не е удачно налагането на **нови паралелни структури** като настоятелство, студентски омбудсман и помощник-ректори.

Мотиви към т. 3: настоятелството от външни лица е предпоставка за допълнително налагане на недобронамерено влияние с цел лична, а не с обществена насоченост. Студентския омбудсман не може сам да изпълнява паралелна дейност на тази, която има Студентския съвет с неговите регламентирани комисии и звена. Не е възможно от един учащ да се упражнява дейност в защита правата на хиляди студенти и участие в управлението на университета, без да е отработен механизъм за стимулиране, контрол, независимост на дейността му. Помощник-ректорите ще разширят и без това неефективното управление и администрация на висшите училища, създавайки допълнителни паралелни структури и дублиране на отговорности.

II. ПОДРОБНО ЗА ПРОБЛЕМИТЕ И НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В СЛЕДСТВИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ПРОМЕНИ. ПРЕДЛОЖЕНИЯ.

1. **Предложените промени не са част от предварителна стратегия за развитие на Висшето образование (ВО).** Това се потвърждава от не добре аргументираната и противоречива Стратегия за развитието на висшето образование, която не е съгласувана с общественото интереси, с мнението на учащи и преподаватели. Предложените промени са съществени, но не кореспондират добре с останалата част на Закона за висшето образование (ЗВО), с наредбите и вътрешните правилници на университетите.

Необходимо е първо да се изгради една модерна стратегия за развитието на висшето образование, съгласувана с общественото мнение и Европейските принципи за развитите (Болонския процес, Лисабонската стратегия и др.). След това на нейна база да се предложат не само частични промени, но изцяло нов ЗВО.

2. **Извадка от проектозакона за промяна на ЗВО:** „...ежегодно определя размера на таксите за кандидатстване и за обучение на студенти и докторанти”.

Свободното определяне на такси значително **разширява академичната автономия** (в рамките на която в момента се наблюдава множество от нарушения на закони и наредби в голяма част от университетите). Разширената финансова автономия е предпоставка за начало на една **ценова война** между висшите училища (не борба за предлагане на качество на обучението, а на предлагането му на по-ниска цена). По този начин **биха оцелели само големите столични университети** и в дълготрайна перспектива ще се премахне както конкуренцията (което впоследствие ще доведе до монопол и по-високи цени), така и ще се получи демографски дисбаланс на концентрацията на младите хора и бъдещи специалисти в страната. Съществува вероятност да се унищожи държавната закрила на обособени **специфични нужди** от специалисти в сфери, които са извън масовите студентски и родителски интереси.

В голяма част от висшите училища **липсва ефективно функциониращ отдел за финансов контрол**, който да следи за прозрачността на разходване на средствата (пример - приложение 2). Преди да се изгради ефективна система за вътрешен финансов и управленски контрол с прозрачни механизми за оповестяване е прибързано да се осигурява разширена финансова автономия.

Преди да се предприемат сериозни мерки за промяна във финансовото управление на бюджетните предприятия е необходим мащабен финансов анализ относно прозрачността на разходваните средства и подобряване на ефективността на финансовите контролни органи. В противен случай държавата рискува да влага по-големи средства в една неефективна и непрозрачна система, функционираща по свои норми и правила, на изхода на която няма качествен продукт (липсват научни постижения, ново произведени хабилиитирани лица, студентите излизат неподготвени на трудовия пазар и с посредствени знания). Предвидените промени насърчават влагане на средства в и без това прекомерно разширения административен персонал на университетите за сметка на преподавателския състав.

Необходимо е един мащабен финансов одит, както от страна на Сметната палата, така и от независими одиторски организации. Впоследствие на база получени данни и анализи да се подготвят изменения в ЗВО (и/или нов закон).

Необходимо е създаване на ефективен вътрешно-университетски финансов контрол, който да е независим от дейността и ръководството на университета и периодично да се отчита пред Академичен съвет, като информацията от

отчетите да е публична (сайт, вестник), като достъп до него имат и преподавателите, учащите, гражданите.

3. **Учебна, социална и инфраструктурна несъгласуваност** на увеличението на капацитета на някои от университетите и регионите (основно столицата). Липсва добра транспортна инфраструктура, съществува недостатъчен на брой капацитет от учебни зали, лаборатории, кабинети, не достигат модерна техника и актуални учебни пособия, има недостиг на качествено оборудвани зали за извън-аудиторна учебна дейност, преподавателския състав е с трайна тенденция към естествено намаляване и липса на приемственост от млади преподаватели, намалява и хабилитирания персонал (липса на завършващи успешно докторанти), също така има и недостатъчен капацитет и липса на нормални условия за отпих и обучение в общежитията.

Необходимо е да се изгради социално-битова, научна и учебна инфраструктура, която би могла да поеме едно бъдещо разрастване, защото наличната инфраструктура и в момента е претоварена и с надценени възможности.

Предварително трябва да се наблегне и на финансовото стимулиране на преподавателския състав и мерки за подмладяване на състава му.

4. Липса на широка обществена дискусия и съгласуване със студентските и докторантските представители. Студентското и докторантско мнение е представено от една нелегитимна организация – Национално представителство на студентските съвети (НПСС) със съмнително проведени избори и вътрешни конфликти, което поставя под съмнение представителността на мнението на учащите.

Широка обществена дискусия с участието на представители на студентски и докторантски организации, млади преподаватели, работодатели и, представители на средните училища (ученици и учители).

Нови предсрочни избори за НПСС и преразглеждане на легитимността на някои избори за Студентски съвети (СС) с официални независими наблюдатели, законодателни промени по състава и дейността на организацията – само действащи представители на СС да са членове на НПСС.

5. Помощник-ректор.

„Чл. 33а. Помощник-ректорът подпомага ректора по въпроси, свързани с административното и финансовото управление, както и с управлението на имуществото на висшето училище.“

Разширяване на административния персонал ще бъде за сметка на преподавателския състав и средствата за финансиране на учебния процес. Университетите имат крайно високи административни разходи и неефективно административно обслужване. Пример: административните органи в университетите имат работно време само от 5 до 6 часа на ден, което не е съобразено с учебното време на учащите.

Желателно е административното управление в държавния университет да попадне в обхвата на Закон за Администрацията и нормативните документи за държавното административно управление или да се създадат аналогични единни, държавно контролирани нормативи. Също така е необходима прозрачност и откритост в назначаването на административния персонал. Конкурсите за административните длъжности трябва да са публични (обявени в сайт, ежедневник, държавен вестник), с ясно дефинирани критерии и обявена предварително комисия по оценка на кандидатите.

Общежитията е желателно да се стопанисват не само от университетска академична администрация, която е далеч от социалните проблеми и в която липсват професионалисти с актуални знания, а от държавна комисия (орган), при тясно взаимодействие университетските и с общинските структури.

Възможно е разглеждане в дългосрочна перспектива назначаване на професионални мениджъри и администратори и/или поемане на някои от тези функции от външни организации, поради явната неефективност от съвместяване на академичната ангажираност с административната на повечето управителни и административни органи на университета.

6. Съвет на настоятелите:

„Чл. 35а. (1) Към всяко държавно висше училище се създава съвет на настоятелите.

(2) Съветът на настоятелите подпомага висшето училище за осъществяване на ефективно и прозрачно управление и за предоставяне на качествено образование и обучение.

(3) Съветът на настоятелите се състои от 7 членове – дарители на висшето училище, работодатели, личности с активна обществена позиция, представители на съсловни, браншови и професионални организации, представители на студентите и на Министерството на образованието и науката.

Липсват изградени достатъчно добри взаимоотношения с дарители, работодатели, общественици. Появява се възможност за налагане на недобронамерени за развитието на научния и учебен потенциал на университета частни интереси в университетите на официално ниво, каквито има в момента в някои университети. Досегашния опит с частни дейности в някои от университетите са лош пример и източник на корупция и закононарушения. Работодатели нямат интерес към университетите – доказателство за това е недостатъчният интерес към кариерните центрове на университетите от страна на бизнеса, както и слабата реализация на студентите на трудовия пазар в страната. Реални дарители от сериозен мащаб липсват във висшите училища, също така липсват и сериозни интереси от страна на частни компании за субсидирането на стипендианти, които в последствие да им бъде осигурено работно място.

Да се направи финансова проверка на нерегламентираните взаимоотношения на университетите с частния бизнес. Да се подобри дейността на кариерните центрове в университетите. След направените анализи да се предложат промени в ЗВО, които да стимулират навлизането на заинтересувани и прозрачни частни капитали в университетите.

7. Студентско самоуправление – множество нарушения в изборните процедури за СС (основно поради липса на независим контролен орган), незаинтересованост на студентските маси, изкуствено приобщаване на студенти и докторанти в един орган, което е причина за наличието на “фиктивни докторанти” – бивши членове на СС, които нямат независима позиция, и сред които няма успешно защитил дисертация докторант. Неяснота по отношение на състава и правомощията на НПСС (Национално представителство на студентските съвети).

Проблемът идва от липсата на мотивация и стимули за действие сред студентските представители, които покрай учебните си задължения и необходимостта от работа и самоиздръжка нямат време и мотивация за безплатна обществена дейност, която пречи на учебното им и професионално им развитие. Решение на проблема е частично или пълно освобождаване от учебни задължения и осигуряване на финансови стимули за студентските обществени представители (по западен модел).

Сериозни промени в организацията на НПСС.

Необходимо е обособяване на два независими органа за защита правата на учащите (забележка: докторантите трябва да не се разглеждат само като учащи, но и като работещи млади учени и млади преподаватели).

8. Прибързаност на наличието на студентски омбудсман, който предвид учебната си дейност не би могъл сам да изпълнява и такава ангажираща обществена дейност. Не е възможно при двегодишен мандат и изпълнение на такава отговорна и ангажираща позиция, учащия да изпълнява паралелно и учебните си задължения. Въвеждането на подобна длъжност не е съгласувана със студентското мнение и необходими. Не е

възможно един общ студентски омбудсман да е компетентен орган по проблемите едновременно на студентите и докторантите, освен ако той не е докторант. Пример за това е аналогията с дейността на Студентски съвет по отношение на общите интереси на учащите и получените резултати от анкетите сред докторантите на СУ "Св. Климент Охридски" и ТУ-София (приложение 4 и резултати).

Необходимостта от студентски омбудсман да се обоснове чрез мащабно студентско проучване и съгласуване с популярни европейски практики. Евентуалния омбудсман да бъде редовен учащ, а не делегиран представител извън студентските среди.

Докторантите да имат свой орган за защита на интересите, като предвид незначителния им брой наличието на отделен омбудсман за тях не е оправдано.

9. Липса на добра аргументация за **намаляване срока на обучение**. Предвид неподходящите материално-технически условия, неактуалните учебни програми, липса на млади преподаватели, недостатъчна практическа подготовка и др. негативни фактори, не е желателна промяна в срока на обучение без предварителен анализ и подготовка за промяна. За докторантите този проблем е особено актуален, тъй като по-малко от 10% от тях завършват успешно (в повечето висши училища и научни звена).

Първо да се актуализират и изменят учебните планове, в които да се включи и задължителна практическа подготовка и стаж, да се направи сериозна проверка на нивото на подготовка на випускниците на висшите училища и тогава да се променя срока на обучение, който при сегашното състояние на учебния процес и подготовка на студентите за условията на трудовия пазар, не само не трябва да се намаля, но дори има предпоставки за увеличение на срока на обучение в някои учебни направления.

10. **Демографска роля на висшето образование**. Новата политика на държавата по отношение на създаване на косвена предпоставка за централизиране на висшето образование в големите столични университети и осигуряване на учебни места за почти всички завършващи ученици, до голяма степен дават тласък на още по-голямо обезлюдяване и спад в социалното и икономическо състояние на останалата част от страната. Говори се за усвояване на европейски земеделски фондове, за ръст на туристическите услуги, за регионално развитие, но това няма да бъде възможно след като всички специалисти са изтеглени на обучение в пренаселената столица, обучават се с цел масовост, за сметка на качество. Младите специалисти са откъснати от бъдещата си сфера на дейност (научна, работна или социална).

Необходимо е чрез развитието на местни университети или откриване на регионални клонове на големите университети, в съответствие с икономическите потребности на региона, висшето образование да се използва като инструмент за развитие на регионалната икономика.

11. **Подобряване на социално-битовата среда и стопанисването на общежитията**. Социално-битовата среда в общежитията не е подходяща за нормална учебна дейност и отдих на учащите. Причините са комплексни, като вина за това имат, както **университетите** чрез неефективно управление, държавата, поради недостатъчно финансиране; **общинските власти**, които не стопанисват добре инфраструктурата и зелените площи; навлизането на **съмнителни частни капитали** в студентските градчета, които са в разрез с учебните интереси и научно израстване на българските студенти, докторанти и преподаватели (приложение 3).

Общежитията са силен социален фактор и са в тясна взаимовръзка с учебния и извънаудиторния учебен процеси в държавното висше училище. Държавата не трябва да ограничава контрола си и да бяга от социална отговорност, а да го засили още повече, предвид очевидния значителен спад в качеството на

стопанисване на общежитията. Необходимо е обособяване на държавна комисия или друг компетентен държавен орган, които да контролира дейността в общежитията. Законово да се фиксира наличието на университетски кампус към висшите училища, в който да бъдат включени общежитията, зелените площи, инфраструктурата на студентската агломерация. Ограничаване и/или забрана на частната дейност, която е в конфликт с учебната дейност и отдих на учащите (дискотеки, клубове, казина, барове, строежи, транспорт и др.). Конфликта на интереси между частните и тези на учащите интереси е добре разкрит в Приложение 3.

В никакъв случай общежитията не трябва да се дават на концесия за частно стопанисване без предварително да е направен анализ на състоянието и да е потърсена отговорност от виновните лица и органи за допуснатите финансови нарушения, некачествени ремонти, заобикаляне на процедурите по Закон за обществените поръчки и др. нарушения. Също така е необходимо да бъде проучено общественото мнение.

12. В дългосрочна перспектива **промените не отговарят на декларираните** в мотивите към проектозаконите перспективи за достъпност на образованието. Чрез освобождаването на финансовата автономия и навлизането на частни интереси (настоятелство) в сферата на държавното висше образование се създават предпоставки за налагане на комерсиалните интереси над обществените, което в крайна сметка ще доведе до ограничаване на достъпа до висше образование.

Възможни решения по разширяване достъпа до висше образование, повишаване качеството на обучение и запазване на научните направления са:

- Отпадане на единната такса за обучение и въвеждане на **пълна държавна поръчка** (пълно държавно субсидиране), която да оправдае наименованието си и държавата да спазва задълженията си за осигуряване на определен брой работни места на учащите по тази линия (учащите държавна поръчка да са един вид **държавни стипендианти** за нуждите на администрацията, промишлеността, научната и развойна дейности, образованието и др. сфери на държавните структури). Държавата да определи приоритетни за нея направления (инженерни кадри, икономисти, юристи, медици, аграрни специалисти, млади учени, бъдещи преподаватели и др.) от които има нужда и всяка година да актуализира необходимия им брой. Данните да се вземат от министерства, държавни агенции, научни организации, самия университет, правителствени организации, общински органи и др. държавни структури, които текущо да декларират необходимостта си от определен брой специалисти в дадена сфера. Учащите да не се задължават твърдо да приемат тези работни места и сфери на развитие, но да им бъде предоставена приоритетна възможност за това. Съгласуването и отпускането да става текущо спрямо нуждите от предходната година, като по този начин се допуска вероятност част от завършващите учащи да не приемат предложените места. Държавните стипендианти (държавната поръчка) във висшите училища да станат предпоставка за допълнителен стимул за повишаване качеството на обучение. Държавната поръчка, дори и в силно редуциран вариант в някои неприоритетни спрямо разбирането на кандидат-студенти и техните родители да бъде гарант за **запазване на научни звена, факултети и специалности от които българската икономика и наука имат нужда** ;
- Останалите **свободни места** в рамките на капацитета на висшето училище да се разпределя по усмотрение на ръководството на висшето училище, като таксите се определят на свободен пазарен принцип;

- Държавата да **гарантира качеството** на учащите държавна поръчка и това да става с държавата екзаменационна комисия, чийто състав е независим от академичната автономия на висшето училище и държавен печат за студентите държавна поръчка (които да бъдат ценени, както на родния трудов пазар, така и на европейския). По такъв начин да се покачи “конвертируемостта” на държавното образование, не само на българския трудов и научен пазар, но и на европейския;
- **Частното обучение** в държавните висши училища да става основно под техен контрол и поставяйки собствен печат под дипломите да залагат под него собственото си реноме и престиж;
- Цел на това разграничение е да се осигури както свободен пазарен принцип на увеличението на доходите чрез предлагане на една услуга (висше образование), така и да се гарантират държавните интереси, в които висшето училище има ролята на научен център и предпоставка за икономически ръст, базиран на принципите на “икономика на знанието”;

Допълнително: Засилена държавна политика по отношение на **докторантското обучение**, което е в основата на научните продукти, на подмладяването, на приемствеността и самовъзпроизвеждането на преподавателския състав.

Необходими мерки са:

- **Увеличението на докторантските стипендии и подобро финансиране** на изследванията на докторантите;
- Засилена **езикова подготовка** и специализации в чужбина;
- **Увеличаване срока на обучение** в някои направления;
- Осигуряване на **независим орган за защита интересите на докторантите** извън рамките на Студентски съвет и НПСС;
- **Ефективна и компетентна комисия** по оценяване на дисертационни труд, която мотивирано и явно (поименно) да оценява постиженията на докторанта;
- Обвързване на **акредитационна оценка** на висшето училище с успеваемостта на докторантите и техните научни приноси.

III. Други и допълващи към предходните проблеми и решения предложения:

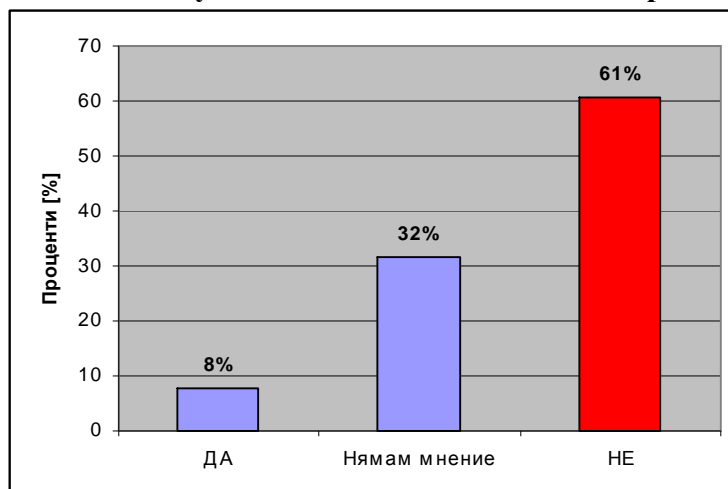
1. **Обособяване чрез ЗВО на два органа за защита на интересите** на учащите: на студентите и докторантите. Обосновка – студентските съвети не са запознати с докторантските проблеми и нямат необходимата мотивация за защитата им (приложение 4 – докторантски анкети в ТУ-София);
2. Ангажираните с **обществена дейност (дейност в СС)** студенти и докторанти да получават **финансово възнаграждение** (стипендия, хонорар) и да бъдат **освободени частично или изцяло от учебни занятия** (или да са на облекчен режим);
3. За членове на законорегламентираните органи за защита интересите на студенти и докторанти да бъдат избирани **само действащи учащи** (непрекъснали, непрезаписали). За членове на НПСС само действащи представители от СС на съответното висше училище;
4. **Осигуряване на възможност за увеличаване срока на обучение за докторанти**, увеличаване на стипендиите и подобро финансиране на изследванията по дисертационния труд;

5. **Държавен контрол на “изхода”** на държавно субсидираните висши училища: (научни постижения на млади учени като патенти, публикации, международни и национални форуми), държавен тест от независима комисия на случайна извадка випускници и оценка на подготовката на студентите, определен минимален процент завършили успешно докторанти. Да се изгради рейтинг на университетите, според качеството на подготовка и знания на завършилите учащи;
6. Да се започне **засилен процес по подмладяване** на научния, преподавателския и особено административния и мениджърски състав на университетите. Основна роля има осигуряването на **прозрачност при провеждането на конкурси**, нормативен контрол и независими външни за университета (и/или смесени) органи за оценка на академичния, преподавателски и административен състав. Съществена роля има и повишеното възнаграждение;
7. Осигуряване на **модернизация на учебни зали и лаборатории**;
8. Осигуряване на **подходяща социално-битова и извънучебна среда за учащите**. Университетите съвместно с държавата да стопанисват обособен учебен кампус, на който да е забранена търговска и развлекателна дейност, която е в разрез с учебните интереси на учащите.

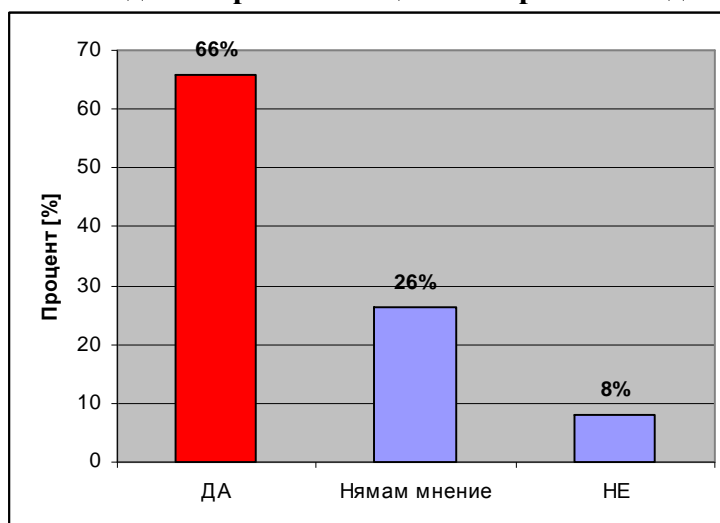
IV. Конкретни предложения

1. **Категорично не одобряваме законопроекта за изменение на ЗВО!**;
2. Предлагаме да се **отложат промените в ЗВО за по-късен етап**, за които липсва предварителен анализ, солидна аргументация и обществено съгласуване;
3. Относно **студентското самоуправление** – да се направи проверка относно легитимността на състава на НПСС, както и на някои СС. Законодателни промени, които да намалят напрежението в студентските организации и да подобрят прозрачността в действията на НПСС. Предложение за промяна в ЗВО (на по-късен етап): вместо в **Чл. 73а. (2)** “*състои от председателите или делегирани представители на студентските съвети на висшите училища*” да се промени на “*състои от представители на студентските съвети на висшите училища, които са настоящи членове на студентския съвет*”. Мотиви към предложението – да се ограничи достъпа на хора в НПСС, които не са в студентските среди и/или злоупотребяват с делегираните си правомощия, предвид, че са извън състава на СС и този студентски орган има органичен контрол върху действията им. По този начин НПСС ще стане реално представителство на СС, а не представителство на бивши членове на НПСС и външни за студентката организация представители;
4. Относно **финансирането на СС** – промяна в чл. 72 “*Дейността на студентския съвет се финансира от висшето училище в размер, който е не по-малко от 1 на сто от таксите за обучение, а за частните висши училища - не по-малко от 0,3 на сто*”. Да се замени “*от таксите за обучение*” с “*от бюджета на висшето училище*”. Мотив – по този начин косвено СС влиза в конфликт с интересите на учащите за достъпни такси, предвид, че неговия бюджет се определя от техния размер.
5. Да се **обособи орган за защита правата и интересите на докторантите**, извън този на СС. Мотиви: представителна анкета в ТУ-София (приложение 4). Текущите резултати от анкетата дават следните данни:

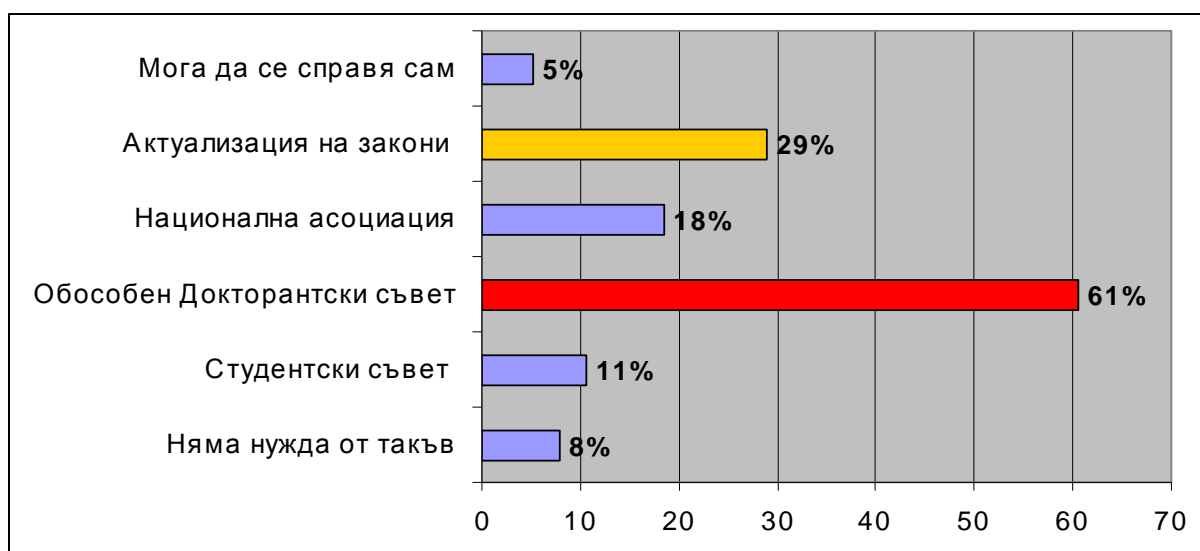
Способен ли е Студентски съвет да защити интересите Ви?

Необходим ли е отделен орган за защита на правата на докторантите?

От какъв орган (мерки) за защита на докторантските интереси имате нужда?

Въз основата на получените резултати и наши наблюдения, смятаме за удачно решение законово да се обособят два независими органа за защита правата и на студентите, и на докторантите, учебната и учебно-научната дейности на които имат различна специфика.